

mu!

ondernemen voor morgen

In Limburg

**12 bouwstenen voor
een welvarend Limburg**

vo
ka | Kamer van
Koophandel
Limburg

Inhoud

04 HET BELANG VAN LIMBURG IN CIJFERS EN FEITEN

06 TOEKOMSTGERICHTE TRANSITIE

- # Einsteintelecoop
- # Economisch Netwerk Albertkanaal (ENA)
- # Leidingsstraat Antwerpen-Ruhr

09 MODERNE ARBEIDSMARKT

- # Arbeidsmigratie
- # Onderwijs
- # Interregionale mobiliteit

**UITNEEMBAAR: Executive summary
Vlaams & federaal memorandum van Voka,
Vlaams netwerk van ondernemingen**

11 VLOTTE VERBINDINGEN

- # Wegvervoer
- # Ijzeren Rijn
- # Regionale luchthavens

14 ONDERNEMEND LIMBURG

- # Beleidsplan Ruimte Vlaanderen/Limburg
- # Vergunningenbeleid
- # Start- en scale-ups

17 AANBEVELINGEN IN HET KORT

18 NOTITIES & COLOFON

Lees ook het volledige
Vlaams & federaal
memorandum voor
alle regio's op
voka.be/verkiezingen.

Beste ondernemers, beste politici,

In het Voka memorandum ‘Samen kiezen, samen groeien’ roept onze Voka-voorzitter Rudy Provoost de volgende regeringen op om snelle en gedurfde keuzes te maken. Door te hervormen, te saneren, te investeren en lasten te verlagen, zullen ondernemers verder durven ondernemen. Dat komt iedereen ten goede.

Voka – Kamer van Koophandel Limburg onderschrijft als deel van de Voka-alliantie uiteraard ten volle de wensen van onze nationale voorzitter.

Daarnaast wenst Voka – Kamer van Koophandel Limburg specifiek te focussen op een aantal dossiers die van cruciaal belang zijn om de economische motor van Limburg draaiende te houden en onze regio klaar te stomen voor de toekomst. Met haar unieke ligging in het hart van Europa en dankzij sterke industriële spelers binnen onder andere de bouwsector en logistiek, kent Limburg haar gelijke niet.

Daarom formuleren we onze eigen regionale wensen, onder meer op het vlak van duurzaamheid, innovatie, talent, mobiliteit en werkbaar ondernemerschap.

Politici moeten beseffen dat er in Limburg maar liefst 86.000 ondernemingen actief zijn. Die zorgen niet alleen voor werkgelegenheid, maar ook voor alle welvaart. Veel van onze bedrijven zijn trouwens de

trekkers om onze regio duurzamer en innovatiever te maken en spelen daarmee een belangrijke rol in het behalen van de klimaatdoelstellingen.

“Veel van onze bedrijven zijn de trekkers om onze regio duurzamer en innovatiever te maken en spelen daarmee een belangrijke rol in het behalen van de klimaatdoelstellingen.”

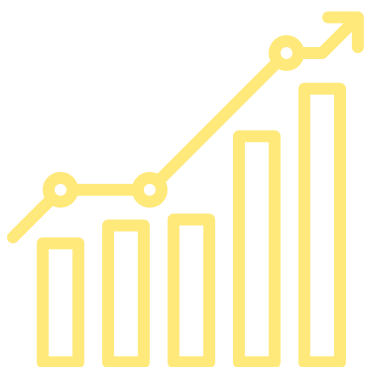
Intensieve lobby bij de Vlaamse en federale regering heeft ervoor gezorgd dat tijdens de voorbije legislatuur een reeks doorbraken werden gerealiseerd voor onze provincie. We denken daarbij onder andere aan het verlengen van de steunmaatregel ‘ontwrichte zone’ en de vooruitgang die geboekt is bij verschillende mobiliteitsdossiers.

Graag zetten we deze dynamiek verder na 2024.

Johann Leten, Gedelegeerd bestuurder Voka – Kamer van Koophandel Limburg en Joris Vrancken, Voorzitter Voka – Kamer van Koophandel Limburg

HET BELANG VAN LIMBURG

580 miljoen euro

Ondanks de economische onzekerheid was Limburg in 2022 bijzonder goed in trek bij buitenlandse investeerders. Buitenlandse bedrijven investeerden voor meer dan 580 miljoen euro in Limburg, verdeeld over 48 investeringsprojecten en met zicht op bijna 1.200 nieuwe jobs.

BRON: POM LIMBURG

+7,6%

De hoge inflatie stuwde de globale omzetcijfers van de Limburgse bedrijven in 2022 naar een recordhoogte, aldus POM Limburg. In 2023 bleven de Limburgse omzetcijfers hoog, met een stijging van 7,6% ten opzichte van het jaar voordien (Q1). Ook de investeringen (+14,8%) en export (+0,7%) van de Limburgse ondernemingen groeiden.

BRON: POM LIMBURG

24 → 20

Limburg staat op de 20ste plaats in de Regional Competitiveness Index (RCI). Dat is een ranking die de Europese Commissie elke drie jaar opstelt om de competitiviteit van de Europese regio's in kaart te brengen. Limburg nestelt zich met die 20ste plek in het kransje van meest concurrentiële regio's. Daarmee klimt Limburg vier plaatsen naar boven in vergelijking met de vorige ranking van 2019.

BRON: EUROPESE COMMISSIE

+9,5%

Uit onze Toekomstindicator 2023 blijkt dat er zo'n 276.000 Limburgers bezig zijn met wetenschap en techniek, een stijging van 9,5% in vergelijking met 2021. De stijging is ook meteen dubbel zo groot als het jaar voordien. Het inhaalmanoeuvre in Limburg is mooi, maar kan niet beletten dat de provincie nog steeds onderaan staat wanneer de cijfers worden vergeleken met de andere Vlaamse provincies.

BRON: EUROSTAT

Actieve ondernemingen

2012

2022

BRON: PROVINCIE IN CIJFERS

+1,7%

Technologie en digitalisering spelen een steeds grotere rol in onze economie en samenleving. Het gevolg is dat bedrijven steeds vaker op zoek zijn naar werknemers met een STEM-achtergrond (Science, Technology, Engineering en Mathematics) om hun economische groei te verzekeren. Vandaag merken werkgevers op dat deze zoektocht steeds moeilijker verloopt, maar we mogen toch een beperkte groei van 1,7% optekenen tegenover het vorige schooljaar. Meer jongeren warm maken voor een STEM-opleiding blijft dan ook een grote uitdaging voor het onderwijs en bedrijfsleven.

BRON: VLAAMS MINISTERIE VORMING EN ONDERWIJS

5 miljoen

Uit onze conjunctuurbarometer blijkt dat toerisme een van de lichtpunten blijft. Zowel het aantal overnachtingen als aankomsten stijgt jaarlijks. Ondertussen is Limburg na de kust de populairste toeristische bestemming van Vlaanderen. In 2023 hebben we de kaap van 5 miljoen overnachtingen bereikt.

BRON: TOERISME LIMBURG

39%

Hoewel bedrijventerreinen relatief weinig plaats innemen in de totale oppervlakte, zijn ze wel de ruggengraat van de Limburgse economie. In totaal tellen de Limburgse bedrijventerreinen meer dan 4.500 bedrijfsvestigingen. Dat betekent dat ruim 1 op 5 ondernemingen die personeel tewerkstellen in Limburg, gevestigd is op een bedrijventerrein. Samen tellen die bedrijven zo'n 113.300 arbeidsplaatsen, ofwel 39% van alle arbeidsplaatsen in Limburg.

BRON: PROVINCIE IN CIJFERS

CIJFERS EN FEITEN »

276.000

Het aantal Limburgers dat beroepsactief is binnen wetenschap en techniek. Een groeiend cijfer waar de Einsteintelecoop een zeer positieve impact op zou hebben.

BRON: EUROPESE COMMISSIE

Toekomstgerichte transitie

Een duurzame en digitale versnelling is een absolute must voor de groei van onze provincie. De overheid moet daarom onze ondernemingen zoveel mogelijk ondersteunen. Het is noodzakelijk dat de regelgeving eenvoudig en efficiënt is en dat er voldoende talent voorhanden is om deze toekomstgerichte transitie waar te maken.

EINSTEINTELESCOOP

ANALYSE

De Einsteintelecoop wordt een geavanceerd observatorium voor zwaartekrachtsgolven. Indien dit project naar onze provincie komt, krijgt Limburg een stevige innovatieboost. Niet alleen omdat het van Limburg een innovatieve kennisregio maakt, maar ook omdat dit soort innovaties nu al veel bredere toepassingen kent. De komst van de telescoop zou zo'n twee miljard euro aan investeringen en 1.500 jobs opleveren.

DIT VRAAGT VOKA - KvK LIMBURG

- » Voka – KvK Limburg vraagt om 100% voor dit project te gaan. De 13 miljoen euro die de Vlaamse regering heeft vrijgemaakt voor het project staat in schril contrast met de 900 miljoen euro die Nederland al investeerde.
- » De officiële kandidatuur blijft voorlopig uit, eveneens de uitwerking van de concrete business case. We verwachten meer ambitie als we dit project willen binnenhalen.

175.000

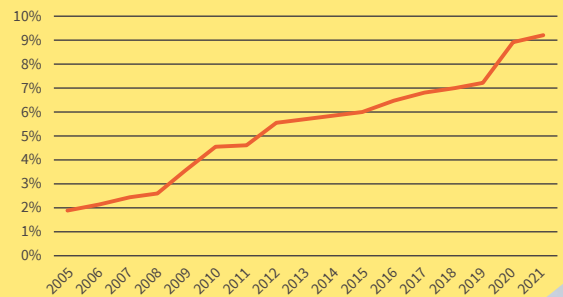
Het aantal vrachtwagens dat van de weg wordt gehaald met de beoogde containerterminal op de voormalige Ford-site in Genk.

BRON: DE TIJD

150 km

Afhankelijk van het gekozen tracé moet via de meer dan 150 km lange leidingstraat in de toekomst groene waterstof en afgevangen CO₂ vervoerd worden. Een duurzaam alternatief dat de bevoorradingszekerheid moet garanderen. BRON: VLAAMSE OVERHEID

Aandeel hernieuwbare energie

BRON: VLAAMSE OVERHEID

ECONOMISCH NETWERK ALBERTKANAAL

ANALYSE

Sinds 2004 worden via het Economisch Netwerk Albertkanaal (ENA) nieuwe bedrijventerreinen ontwikkeld of opgewaardeerd aan het Albertkanaal. De Vlaamse regering heeft afgelopen legislatuur echter meer ENA-gebieden geschraapt dan dat er zijn bijgekomen. Opnieuw verdween er potentieel industriegebied aan het water zonder dat dit elders gecompenseerd werd. Dat is een zoveelste gemiste kans voor economische ontwikkeling.

DIT VRAAGT VOKA - KvK LIMBURG

- » Vanuit Voka – KvK Limburg vragen wij de Vlaamse regering om de nodige bedrijventerreinen te realiseren en bestaande ENA-dossiers te versnellen om zo de investeringen die werden gedaan in de optimalisatie van het Albertkanaal maximaal te laten renderen.
- » Een optie is bijvoorbeeld de Insteekhaven Lummen. Deze industriezone van 62 hectare is al jaren rond de voormalige kolenhaven van Zolder gelegen. Slechts 35% van die zone wordt momenteel effectief ingenomen. Op Genk-Zuid

en Albertknoop Lanaken liggen ook nog opportuniteiten. Het is cruciaal dat de strategisch gelegen terreinen van Sappi een nieuwe economische invulling krijgen. Het is belangrijk dat er voldoende watergebonden bedrijventerreinen zijn om ook transport via het Albertkanaal duurzaam te versterken en zo bij te dragen aan de modal shift.

- » Ook zones die niet direct maar wel aanpalend aan het kanaal liggen, moeten worden bekeken als mogelijke uitbreiding voor bedrijventerreinen.
- » Als industriegrond geschraapt wordt, moet deze onmiddellijk elders gecompenseerd worden.

DE STEM VAN DE ONDERNEMER

MARTINE MEUWS /
ALGEMEEN DIRECTEUR GRL GLASS
RECYCLING & LOGISTICS

**LEIDINGSTRAAT
ANTWERPEN-RUHR**

ANALYSE

De leidingstraat Antwerpen-Ruhr is essentieel voor de verduurzaming en verankering van de industrie in Limburg. De leidingstraat zal immers enerzijds gebruikt worden voor de toevoer van duurzame energiedragers, zoals waterstof en grondstoffen essentieel voor de vervaardiging van verscheidene duurzame toepassingen, en anderzijds voor de afvoer van afgevangen industriële CO₂, essentieel voor de verduurzaming van verschillende bedrijfsprocessen in moeilijk te decarboniseren sectoren. Een dergelijke backbone voor waterstof en CO₂ kan enkel tot stand komen indien er voldoende volumes getransporteerd kunnen worden. Daarom is de interconnectie met Duitsland van primordiaal belang. De regio Limburg zou daarbij de opportuniteit krijgen om aan te takken op deze backbones, wat een serieuze troef zou zijn voor de verdere economische ontwikkeling van Limburg.

DIT VRAAGT VOKA - KvK LIMBURG

- » Voka – KvK Limburg vraagt dat de Vlaamse regering doorstart met de plannen voor een GRUP Leidingstraat.
- » De pijpleiding moet aantakkingen voorzien in Beringen, Tessenderlo, Lanaken en Genk zodat er voldoende economische voordelen zijn voor onze chemische sector en life sciences en de vitale link met Duitsland via Eynatten mogelijk wordt gemaakt.

“Met het Albertkanaal is er nog veel potentieel voor nieuwe bedrijventerreinen.”

“GRL is een bedrijf dat afvalglas omzet in ovenklare scherven die gebruikt worden voor het produceren van nieuw glas. GRL legt focus op duurzaamheid, niet alleen door hun product, maar ook door in te zetten op het gebruik van duurzame energiebronnen en het verhogen van watergebonden transport. Het bedrijf bouwt momenteel een volledig nieuwe productieplant met een eigen laad- en loskade langs het Albertkanaal in Paal-Beringen en zal daarnaast ook gebruik maken van het warmtenet van Biostoom om in hun energiebehoeften te voorzien.”

Op welke hinderpalen stoot je?

“GRL heeft lang gezocht naar een terrein aan het Albertkanaal met het oog op optimalisering en uitbreiding van hun watergebonden transport (aan- en afvoer van materiaal). De zoektocht was niet evident: de belangrijkste hinderpaal was het vinden van een betaalbaar en geschikt terrein dat paste in de (her-) bestemming van de desbetreffende zone waar het terrein zich bevond.”

Wat zou je politici willen vragen?

“Meer terreinen langs het Albertkanaal ter beschikking stellen voor bedrijven die inzetten op watergebonden transport. Op die manier zullen de investeringen van de Vlaamse overheid met het oog op verhogen van watergebonden transport (verhogen bruggen, verbreden bepaalde kanaalzones, heraanleg kades, ...) optimaal renderen.”

CIJFERS EN FEITEN »

52

UHasselt biedt vandaag 52 opleidingen aan, KU Leuven 260. Dit resulteert in minder jongeren die deelnemen aan het universitair onderwijs, maar ook in een braindrain van jongeren naar andere provincies.

9%

Het aandeel van de loontrekkende jobs ingevuld door de Waalse pendelaars in arrondissement Tongeren. Voor Hasselt, Sint-Truiden, Genk en Lummen varieert dit tussen de 1 en 4%. Voeren kent 37% aandeel loontrekkenden uit Wallonië.

Moderne arbeidsmarkt

De grootste bedreiging voor onze groei? Dat bedrijven nauwelijks nog geschikt personeel vinden. Daarom moet de werkzaamheidsgraad in Limburg omhoog. Dat is haalbaar, tonen topregio's in onder meer Duitsland en Zwitserland. We moeten daarvoor kijken naar eigen talent, maar ook naar arbeidsmigratie.

ONDERWIJS

ANALYSE

Goed onderwijs vormt de basis voor welzijn en welvaart. Het is de beste investering in onze enige echte grondstof: kennis en talentontwikkeling. Bedrijven smeken om STEM-profielen, maar er zijn te weinig leerlingen die kiezen voor deze richtingen. Ook het aantal hooggeschoolden in Limburg kampt met een historische achterstand. POM Limburg berekende dat binnen de Limburgse ondernemingen gemiddeld 20,3% van de medewerkers een hoger onderwijsdiploma heeft behaald. In Vlaanderen is dit 28,2%. Het aantal universitair bedraagt slechts 5,9% versus 11,1% gemiddeld.

DIT VRAAGT VOKA - KvK LIMBURG

- » Voka – KvK Limburg investeert samen met Provincie Limburg en Hogeschool PXL in een Talentcenter dat jongeren aan het begin van het secundair onderwijs een extra tool in handen geeft om een weloverwogen studiekeuze te maken. Dergelijke Talentcenters moeten structureel uitgerold worden zodat iedere leerling er gebruik van kan maken.
- » Voorzie een betere financiering voor arbeidsmarktgerichte opleidingen, inclusief de graduaatsopleidingen.
- » Naast de ambitie van de UHasselt om de master geneeskunde, master social sciences en opleidingen binnen STEM-disciplines in te richten, gelooft Voka – KvK Limburg dat de uitbreiding van het aanbod met het studiegebied burgerlijk ingenieur een grote toegevoegde waarde zou hebben voor onze provincie.

ARBEIDSMIGRATIE

ANALYSE

Een goed uitgebouwd economisch migratiebeleid is cruciaal voor een kleine, open economie als Vlaanderen en Limburg. Los van Europese verplichtingen moet Vlaanderen zelf een beleid ontwikkelen in het proactief aantrekken en houden van internationaal talent. We zien vandaag al dat landen als Canada en Australië wel durven kiezen voor het aantrekken van specifieke competenties. Huisvesting wordt als een van de belangrijkste randvoorwaarden genoemd voor succesvolle arbeidsmigratie.

DIT VRAAGT VOKA - KvK LIMBURG

- » Zorg voor een goed werkende private woningmarkt met minder vergunningsproblematieken zoals ook opgenomen in de doelstellingen van het platform Red Limburg.

INTERREGIONALE MOBILITEIT

ANALYSE

Het is pover gesteld met de interregionale mobiliteit. Limburg kreunt onder krapte, vacatures raken moeilijk ingevuld en het is bijgevolg alle hens aan dek om meer mensen naar werk toe te leiden. In Wallonië ligt de activiteitsgraad aanzienlijk lager. Toch vertaalt dat zich niet in een spectaculaire toename van de pendel uit Wallonië richting Limburg. De taalgrens mag niet langer een barrière zijn.

DIT VRAAGT VOKA - KvK LIMBURG

- » Een samenwerking tussen VDAB en FOREM moet uitmonden in een groeipad naar substantiële verhoging van interregionale mobiliteit.
- » Een jaarlijkse opvolging meet de voortgang, mobiliteit mag hierin geen issue spelen. Samenwerken met het Waals gewest om mobiliteitsproblematieken aan te pakken (zoals één vervoersticket over het gewest heen voor verschillende modi) is laaghangend fruit.

DE STEM VAN DE ONDERNEMER

MÖBIUS FRANSSEN /
MANAGING DIRECTOR DIGITONG

“Maak het voor werkgevers interessanter om gemotiveerde mensen te verlonen zonder in de oneindigheid belast te worden.”

”Digitong is een full service digitaal agentschap dat klanten wereldwijd van A tot Z ondersteunt; van strategie, branding en websites tot marketing & sales met meetbaar resultaat”.

Op welke hinderpalen stoot je?

“Momenteel is onze grootste bottleneck de capaciteit. We mikken op topkwaliteit en gaan dus voor niets minder dan de beste profielen. De uitdaging is om deze aan te trekken. Daarom zetten we heel hard in op onze eigen employer branding en focussen we op teambuilding, work-life balance, een modern ergonomisch kantoor en de beste hardware, met een stevige verloning en alle mogelijke extralegale voordelen.”

Wat zou je politici willen vragen?

“Maak het voor werkgevers interessanter om gemotiveerde mensen te verlonen zonder in de oneindigheid belast te worden. Momenteel ligt het verschil voor diegenen die een extra effort geven veel te laag. Verder mag er vanuit de overheid ook meer gefocust worden op de shift naar AI en digitaal in het algemeen. Hier lopen we nog sterk achter tegenover onze buurlanden.”

nu!

ondernemen voor morgen

Op 9 juni trekken we met 5 miljoen Vlamingen naar het stemlokaal. Het tijdsgewricht brengt nieuwe uitdagingen, die onzekerheid maar ook enorme kansen bieden. Het Vlaams-federaal memorandum van Voka biedt een uitnodiging om volop te gaan voor die kansen met meer ondernemerschap in de hele maatschappij. Maar we mogen niet langer dralen en moeten keuzes durven maken. We moeten NU! ondernemen voor morgen.

Een nieuwe wereld

De transities zijn niet min. Een ongeziene gezondheids crisis schudde onze manier van leven en werken volledig door mekaar. De gevolgen voelen we nog steeds, maar ze tonen ook aan dat crisissen de katalysator kunnen vormen voor vernieuwing. De klimaattransitie moet leiden tot meer duurzaamheid en de digitale transitie tot meer productiviteit, de arbeidstransitie moet meer mensen aan het werk krijgen en de geopolitieke transitie leidt ons naar nieuwe machtsverhoudingen. We moeten deze uitdagingen aanpakken met het nodige ondernemerschap. Het doel? Meer welvaart en welzijn voor iedereen.

1. Gezonde en gedeelde groei

Koken kost geld. De nodige gezonde overheidsfinancien op orde krijgen kan al voor een groot stuk met een transparant en groeibevorderend fiscaal systeem dat zich richt op competitiviteit en talentontwikkeling. Een duurzaam industrieel beleid met een internationale focus zal helpen om de taart voor iedereen te vergroten. Een jaarlijkse groei van het bbp van 2% is daarbij een ambitieuze maar haalbare kaart.

2. Elk talent telt

We moeten iedereen meekrijgen op onze arbeidsmarkt, waar voorlopig een patstelling heerst. Enerzijds is het voor ondernemingen moeilijk om alle vacatures ingevuld te krijgen, anderzijds zitten we met een grote groep van 'inactieven'. Met een vergrijzende bevolking is deze situatie onhoudbaar. Iedereen aan het werk krijgen begint bij een degelijk onderwijs dat opnieuw tot de Europese top behoort, door een actief arbeidsmarktbeleid en levenslang leren. Een werkzaamheidsgraad van 85% is het doel.

3. Duurzame transities

Ondernemingen hebben het al langer begrepen: de klimaattransitie vraagt grote investeringen om duurzaam te ondernemen, maar biedt ook competitieve kansen aan bedrijven die een voortrekkersrol opnemen en volop inzetten op innovatie. De overheid moet ondernemingen daarbij faciliteren, onder meer met een rechtszeker vergunningenbeleid. We mogen deze kans niet laten liggen.

4. Innovatie en ondernemerschap stimuleren

Innovatie en ondernemerschap zijn cruciaal op de weg naar gezonde en gedeelde groei. Op het vlak van innovatie haalt Vlaanderen al de Europese top 3, maar wij streven ernaar nummer één te worden. Vooral de overheid kan hier nog een tandje bijsteken. Ook op het vlak van de valorisatie van innovatie kunnen we nog beter. Dankzij gerichte innovatie kunnen we onze productiviteit versterken, een leiderschapspositie opnemen in de transities en zo zorgen voor de broodnodige groei die onze welvaart en welzijn ook morgen veiligstelt.

Enkele blikvangers uitgelicht

Ga voor een kordaat

ACTIVERINGSBELEID

WAAROM?

Om een ambitieuze werkzaamheidsgraad van 85% te bereiken zullen er binnen de groep niet-werkenden doeltreffende activeringsmaatregelen nodig zijn. Die maatregelen bestaan vandaag al, maar gelden vooral voor de werklozen; de rest blijft achter. Zo is de groep langdurig zieken en arbeidsongeschikten groter dan de werklozen: Vlaanderen telt 250.000 langdurig zieken en 180.000 werklozen.

HOE?

Om mensen te stimuleren actief op zoek te gaan naar werk stellen we voor de werkloosheidsuitkering te beperken in tijd: ze daalt in twee forse stappen en na maximaal twee jaar dooft ze helemaal uit. Daartegenover staat dat werkzoekenden kunnen rekenen op een snelle begeleiding naar een nieuwe job.

Lees ook het volledige Vlaams & federaal memorandum voor alle regio's op voka.be/verkiezingen.

Zet de **OVERHEIDSINSPANNINGEN** terug op het goede spoor

WAAROM?

Van een goed functionerende overheid mogen we verwachten dat ze haar kerntaken naar behoren uitoefent. België scoort daar zeker niet top. We geven enorm veel uit, maar krijgen er te weinig waar voor ons geld voor terug.

HOE?

Grondige hervormingen zijn aan de orde. De federale regering had voor de opkuis van de overheidsfinanciën de 1/3e-1/3e-1/3e-regel voor ogen: een derde van de inspanning moest van besparingen komen, een derde van nieuwe inkomsten en een derde van overige maatregelen, zoals fraudebestrijding. Wij stellen nu voor om de helft van de inspanningen van hervormingen te laten komen, de andere helft van besparingen. Het doel moet zijn: meer kwaliteit met minder middelen.

Zorg ervoor dat meer leerlingen slagen in het onderwijs door te sleutelen aan de **LEERPLICHT**

WAAROM?

Internationale studies tonen het aan: onze onderwijskwaliteit daalt op het vlak van lezen, wiskunde en wetenschappen. Het is ook alarmerend dat steeds meer leerlingen leerachterstand hebben.

HOE?

Verlaag de leerplicht – deeltijds – van 5 naar 3 jaar. Zo vergroten we de kansen van alle kinderen. Voorzie anderzijds vanaf 16 jaar de mogelijkheid voor leerlingen die echt schoolmoe zijn om voltijds te gaan werken op voorwaarde dat ze kunnen aantonen waar en hoe ze aan de slag gaan en dat ze begeleid worden. Uiteraard moet dit de uitzondering blijven.

Breng het ontwerp van het **VERGUNNINGENBESLUIT** mee in het openbaar onderzoek om de rechtszekerheid te verhogen en de procedure te versnellen

WAAROM?

Grotere projecten geraken in Vlaanderen simpelweg niet meer vergund. Plan- en projectprocessen doorlopen vele rondes om ieders mening te horen, zonder oplossing.

HOE?

Naar Nederlands voorbeeld kunnen we een politiek gevalideerd ontwerp van beslissing openbaar maken tijdens het openbaar onderzoek, zodat burgers meteen zien hoe de vergunningverlener de aanvraag beoordeelt. Deze werkwijze biedt het voordeel dat zowel de aanvrager als omwonenden direct zien hoe de vergunning eruit zal zien en meteen hun visie kunnen geven. Als omwonenden dit niet doen, kan worden geconcludeerd dat zij afzien van hun recht om verder te procederen. De vergunningverlener kan ook direct reageren op de ingediende reacties bij de finale beslissing, wat maakt dat de beslissing beter gemotiveerd zal zijn.

Ga voor een maximale verlenging van de **NUCLEAIRE** capaciteit

WAAROM?

Om onze ondernemingen competitief te houden, moet energie betaalbaar, beschikbaar en duurzaam zijn.

HOE?

Er is nood aan een globale langetermijnvisie op ons energiesysteem waarbij dat evenwicht bewaard wordt en die toekomstgericht alle opties openlaat. De kernuitstap legt een druk op de beschikbare energie. De jongste centrales zouden daarom minimaal 20 jaar verlengd moeten worden. Daarnaast moet ook bekeken worden welke andere centrales op een veilige en economisch rendabele manier uitgebaat kunnen worden. De eerste stap is het schrappen van de wet op de kernuitstap. Daarnaast moeten we een leidende rol opnemen in internationaal onderzoek met het oog op de realisatie van de nieuwe generatie kleine, modulaire kernreactoren in België.

Ga voor een slimme **KILOMETERHEFFING** voor alle weggebruikers

WAAROM?

We staan met z'n allen stil in de file en de congestie zal met de jaren nog toenemen. Bovendien zijn de investeringen in onze vervoersinfrastructuur ondermaats.

HOE?

Een slimme kilometerheffing voor iedereen die varieert naar plaats, tijd en milieukeurmerken kan bijdragen aan een betere benutting van de bestaande capaciteit en kan het gebruik van alternatieven aanmoedigen. De opbrengsten moeten integraal geïnvesteerd worden in vervoersinfrastructuur.

Verhoog de overheidsinvesteringen in O&O en valoriseer **INNOVATIE** beter

WAAROM?

Innovatie en valorisatie worden nóg belangrijker door uitdagingen die op ons afkomen, zoals duurzaamheid, vergrijzing en doorgedreven digitalisering. Op het vlak van valorisatie laten we toch nog wat steken vallen: zo staan we in de Global Innovation Index van 2023 slechts op de 23ste plaats.

HOE?

Verhoog onder meer de publieke middelen om de 1%-norm van overheidsinvesteringen in innovatie te halen. Het belangrijkste deel moet naar bedrijven vloeien. Ondersteun daarbij ook innovaties die al in een latere fase van hun ontwikkeling zitten zodat ze sneller naar de markt gebracht kunnen worden.

Het Voka Memorandum samengevat in 20 speerpunten

GEZONDE EN GEDEELDE GROEI

- » 1. Zet de overheidsinspanningen terug op het goede spoor: de helft van de inspanning komt van besparingen op de overheidsuitgaven, de helft van structurele hervormingen.
- » 2. Pak het investeringstekort aan door een betere samenwerking tussen overheid en privé: voeg een investeringsnorm (4,5% tegen einde legislatuur) in voor de Vlaamse overheid en activeer institutioneel kapitaal.
- » 3. Ga voor een groeibevorderende fiscaliteit die werken lonender maakt.

IEDEREEN AAN HET WERK

- » 4. Ga voor een kordaat activeringsbeleid: onder meer door de werkloosheidsuitkering te beperken in tijd en door de activeringslogica ook in alle vormen van bijstand en uitkeringen toe te passen.
- » 5. Begeleid langdurig zieken systematisch en sneller terug naar werk. Ga voor minstens 40.000 re-integratietrajecten per jaar.
- » 6. Maak economische migratie sneller, simpeler en slimmer: onder meer door een 'single permit' uit te reiken binnen de drie weken en de lijst van knelpuntberoepen voor economische migratie uit te breiden.
- » 7. Stimuleer levenslang leren door opleidingsincentives voor (vormings)bedrijven en een leerrekening voor burgers.
- » 8. Breng het arbeidsrecht opnieuw bij de tijd met een nieuw Wetboek van Werk.
- » 9. Zet in op vrije loonvorming: de automatische loonindexering wordt afgeschaft, de loonnorm verdwijnt zodra de loonkostenhandicap verdwenen is en er kan op ondernemingsniveau onderhandeld worden.
- » 10. Zorg ervoor dat meer leerlingen slagen in het onderwijs door in te zetten op betere studie-oriëntering dankzij Talentcenters in heel Vlaanderen en door de leerplichtleeftijd aan te passen: onderaan van 5 naar 3 jaar en bovenaan een opt-out vanaf 16 jaar bij voltijds werk met alternatieve kwalificatiekansen.

- » 11. Rationaliseer in het onderwijs het aantal (te kleine) studierichtingen en stimuleer STEM-richtingen.

DUURZAME TRANSITIES

- » 12. Breng het ontwerp van vergunningenbesluit mee in het openbaar onderzoek om de rechtszekerheid en de robuustheid van vergunningen te verhogen.
- » 13. Verzeker ruimte om te ondernemen, ook na de bouwshift van 2040: voorzie in een strategische reserve aan bedrijventerreinen voor niet-verweefbare industrie en maak werk van planologische compensatie.
- » 14. Ga voor een programmatische aanpak voor waterkwaliteit: vraag tijdig afwijkmogelijkheden aan bij Europa en stel reductiedoelen op per stakeholder.
- » 15. Ga voor een maximale verlenging van de nucleaire capaciteit door de wet op de kernuitstap uit 2003 te schrappen en door de jongste centrales met 20 jaar te verlengen.
- » 16. Maak dankzij een energienorm omgezet in concrete acties energie weer competitief en voorzie in een financieringsinstrument voor industriële klimaatinvesteringen.
- » 17. Ga voor een slimme kilometerheffing voor alle weggebruikers.

INNOVATIE EN ONDERNEMERSCHAP

- » 18. Verhoog de overheidsinvesteringen in O&O en valoriseer innovatie beter: verhoog onder meer de publieke middelen om de 1%-norm van innovatie te halen. Het belangrijkste deel moet naar bedrijven vloeien.
- » 19. Omarm doorbraaktechnologieën; geef bijvoorbeeld dual use technologieën alle kansen en aligneer met Europa.
- » 20. De overheid moet meer optreden als referentieklient voor start- en scale-ups door hun aandeel in openbare aanbestedingen te vergroten. Werk daarvoor de drempels weg.

Vlotte verbindingen

België is kampioen filerijden. Maar willen we onze regio leefbaar en bereikbaar maken, en onze rol als logistieke hub in Europa blijven waarmaken, dan moeten we nu maatregelen nemen.

WEGVERVOER

ANALYSE

Limburg heeft nood aan performante autoverbindingen in functie van zowel de economische verkeersdoorstroming als van de leefbaarheid van de kernen die door de huidige verbindingen doorsneden worden. Voka – KvK Limburg ijvert reeds jarenlang voor de broodnodige ontsluitingen van de gehele provincie, maar we zijn er nog niet.

DIT VRAAGT VOKA - KvK LIMBURG

- » Het voorkeurstracé van de Noord-Zuidverbinding werd beslist, nu moet er werk gemaakt worden van de effectieve realisatie tegen 2030 en van de verdere aansluitingen:
 - » De verdere ontsluiting vanaf de E314 richting Hasselt moet goed uitgewerkt worden, waarbij de 2x2 verbinding behouden blijft om een nieuwe flessenhals te voorkomen.
 - » Het tracé moet goede aansluiting krijgen met Spartacus en de campussen van PXL, UHasselt en de Jessa Campus die ontwikkeld wordt.
 - » De Oost-West verbindingen via weg en spoor (stations Corda Hasselt en Noorderhart Pelt) dienen opgenomen te worden in het voorkeurstracé.

- » Als Limburg zijn rol als logistieke hoofdrolspeler verder wil vervullen, moet er vanuit de Vlaamse regering nu werk gemaakt worden van de volledige verbreding van de E313 en de E314 naar twee keer drie rijstroken. Daarnaast pleiten we voor de aanleg van een carpoolparking in Hoeselt en vrachtwagenparkings in Hoeselt en Pelt.

- » De projecten uit SALK 1 die nog niet werden gerealiseerd moeten terug op de agenda:
 - » Verbinding E40 en leefbaarheidsgordel Gingelom;
 - » Ontsluiting gevangenis Leopoldsburg;
 - » Omleidingsweg Pelt;
 - » Zuid-Oostelijke omleidingsweg Tongeren.

CIJFERS EN FEITEN »

1 miljard euro

Cijferwerk van Voka – KvK Limburg leert dat het uitblijven van de Noord-Zuidverbinding Limburg sinds de eeuwwisseling al meer dan 1 miljard euro kostte. Elk jaar van uitstel komt daar 80 miljoen euro bij. Om de verbinding effectief te realiseren is 1 miljard euro nodig.

BRON: VOKA - KVK LIMBURG

9%

Voka – KvK Limburg berekende dat in de buurt van het Klaverblad in Lummen het verkeer op 2 jaar tijd met 9% steeg.

BRON: VOKA - KVK LIMBURG

IJZEREN RIJN

ANALYSE

Bedrijven worden langs alle kanten aangemoedigd om goederen te vervoeren via het spoor (of de binnenvaart) in plaats van via de weg, maar de overheid laat op zich wachten als het gaat over de noodzakelijke infrastructuur om een dergelijke overstap effectief te realiseren. Vandaag verloopt het goederenvervoer naar het Ruhrgebied voornamelijk via de zogenoemde Montzenlijn/Montzenroute, maar het alternatieve tracé voor de IJzeren Rijn (3RX-tracé), dat al in 2018 werd voorgesteld, is korter en vlakker waardoor het mogelijk is om treinen tot 2.000 ton (in plaats van 1.120 ton) te vervoeren.

DIT VRAAGT VOKA - KVK LIMBURG

» Verhoog de druk op Nederland. Vanuit België zijn er al goede intenties voor de heractivering van de IJzeren Rijn, denk bijvoorbeeld aan de elektrificatie van spoorlijn Mol-Hamont en de aankondiging van een tweede spoorbaan tussen Balen en Neerpelt. Feit blijft dat Nederland

over de brug moet komen, want daar moeten de belangrijkste investeringen nog gebeuren.

» In het nieuwe onderzoek moet rekening gehouden worden met ecologische factoren zoals de stikstofproblematiek en de ambities van de Green Deal. Dit zijn extra elementen om te pleiten voor de reactivering van de IJzeren Rijn gezien het potentieel van een modal shift, maar deze elementen werden in eerder onderzoek nog niet opgenomen.

» Neem in dit dossier ook de mogelijkheden voor personenvervoer mee en in het bijzonder de spoorlijn Hamont-Weert. Een recente studie van Rebel geeft het project het meeste kans indien er gewerkt wordt met een volledig Belgisch spoorstelsel tot in Weert.

Limburg blinkt uit als logistieke hub, maar deze wordt bedreigd door de vele mobiliteitsissues. Nochtans zijn er heel wat winsten te boeken, zowel ter land, ter zee als in de lucht.

Lees ook het volledige Vlaams & federaal memorandum voor alle regio's op voka.be/verkiezingen.

660.000

ton

Met de uitbreiding van de luchthaven van Luik wordt voorspeld dat de Vlaamse cargo tegen 2043 zou toenemen tot 660.000 ton.

BRON: DEPARTEMENT OMGEVING

33.672,30

euro

Investerings in mobiliteitsstructuur (2019-2022): 33.672,30 euro (gemiddelde Limburgse gemeenten) versus 49.450,99 euro (gemiddelde Vlaamse gemeenten).

BRON: VLAAMSE OVERHEID

REGIONALE LUCHTHAVENS

ANALYSE

Meer dan 1.100 Vlamingen – onder wie een groot deel Limburgers – heeft een job dankzij de luchthaven Luik-Bierset. Steeds meer Limburgse bedrijven hebben er ook logistieke activiteiten en toonden zich belangrijk onder andere met het transport van vaccins en mondklappers tijdens de coronapandemie. Daarnaast willen we met Droneport alle ruimte geven om verdere duurzame ontwikkelingen in deze sector mogelijk te maken.

DIT VRAAGT VOKA - KvK LIMBURG

- » Met de uitbreiding van de luchthaven van Luik is het de bedoeling om te groeien naar 2,5 miljoen ton, en dat terwijl het Vlaamse cargovolume stijgt naar 400.000 tot 660.000 ton in 2043. Vlaanderen exporteert en importeert meer goederen dan Wallonië, waarmee Vlaamse bedrijven en consumenten mogelijk zelfs meer profiteren van de luchthaven dan de Waalse. We vragen de Vlaamse regering dan ook om deze uitbreiding volop te ondersteunen.
- » Droneport moet verder uitgroeien als innovatieve hub en testsite in het verduurzamen van de sector. Ontwikkel daarom ook een Vlaamse strategie rond RAM (Regional Air Mobility) en UAM (Urban Air Mobility) in samenwerking met onder meer Skeyes. Droneport heeft ook een cruciale functie als vliegschool en andere luchthavengebonden opleidingen, waarvoor ze verdere ondersteuning verdient.

DE STEM VAN DE ONDERNEMER

CARLO DILISSEN /
CEO DILISSEN LOGISTICS
EN VOKA AMBASSADEUR PELT
- VOORZITTER VERENIGDE
INDUSTRIE PELT

“Mobiliteit in België is vaak kiezen tussen de pest en de cholera. Maak daarom eindelijk werk van de Noord-Zuidverbinding.”

“Dilissen Logistics is al 20 jaar een vaste waarde in de logistiek. Met ons eigen containerchassis pendelen we tussen Pelt en de haven van Antwerpen. Zo halen we containers op in de haven van Antwerpen, rijden we die naar onze magazijnen en brengen we ze terug naar de haven. Heeft u onvoldoende opslagruimte in uw bedrijf? Momenteel beschikken wij over 33.000m² overdekte opslagruimte en 15.000m² niet-overdekte opslagruimte.”

Op welke hinderpalen stoot je?

“Als Noord-Limburgs transportbedrijf hopen we natuurlijk dat er eindelijk eens werk gemaakt wordt van de Noord-Zuidverbinding. Daarnaast ondervinden wij een enorme loonhandicap door het systeem van de automatische loonindexering dat ze bijvoorbeeld niet kennen in Nederland, hier maar enkele kilometers vandaan.”

Wat zou je politici willen zeggen?

“Ondernemers zorgen voor welvaart, maar het lijkt alsof het beleid steeds meer ondernemersonvriendelijk wordt. Politici moeten meer luisteren naar wat er leeft bij de ondernemers om te beseffen wat de impact is van bepaalde maatregelen.”

CIJFERS EN FEITEN »

325 ha

Het huidige aanbod van bedrijventerreinen in Limburg bedraagt 325 hectare, terwijl uit eerder onderzoek blijkt dat er in 2038 behoefte is aan 350 tot 1.300 hectare bijkomende bedrijventerreinen.

BRON: VLAIO

Ondernemend Limburg

Ondernemen begint met ruimte hebben om te ondernemen. Voldoende goed gelegen grond met een vlotte vergunningverlening is cruciaal voor verdere industriële ontwikkelingen. De industrie is namelijk goed voor 15% van de toegevoegde waarde en 55% van de totale export. Redenen genoeg om met drastische beleidskeuzes te komen als we industrie nog een plaats geven in Limburg.

BELEIDSPLAN RUIMTE VLAANDEREN/LIMBURG

ANALYSE

Het Limburgse Ruimtepact omvat zeven doelstellingen en drie beleidskaders. Het is opgebouwd met goede ambities, maar onze bezorgdheid blijft dat er te weinig ruimte is om te ondernemen. Het huidige aanbod aan bedrijventerreinen bedraagt 325ha. Dat is opnieuw bijna 100ha minder dan een half jaar voordien, terwijl ons onderzoek tegen 2038 een behoefte aan 350 tot 1.300ha bijkomend ruimtebeslag becijfert. En ook nadien zal bijkomende ruimte nodig zijn. Bovendien is een aanzienlijk deel van het huidige aanbod om verschillende redenen niet gunstig gelegen en dus onbruikbaar.

DIT VRAAGT VOKA - KvK LIMBURG

- » De doelstellingen moeten haalbaar en betaalbaar zijn. Een streefdoel, maar geen drempel.
- » Er moet een ruime ijzeren voorraad aan bedrijventerreinen voorzien worden en verlaten bedrijfssites moeten voorbehouden blijven aan ondernemingen. We zijn akkoord om ongunstig gelegen terreinen anders in te vullen mits minstens evenwaardige en onmiddellijke compensatie elders.
- » We moeten het potentieel aan ruimte ten volle benutten; het Economisch Netwerk Albertkanaal is daarbij ruimtelijk zeer belangrijk als economisch systeem.
- » Er moet voldoende aandacht zijn voor infrastructuur van hernieuwbare energie. Denk aan zonnepanelen, windmolens en batterijparken.

9.123

In 2022 kwamen er in Limburg 9.123 ondernemingen bij, een daling van -3,4% ten opzichte van het jaar voordien.

BRON: BELFIRST

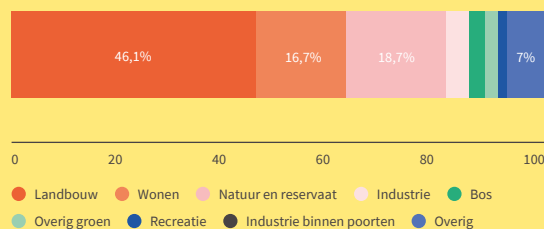
10%

Eén op de tien vergunningen die bedrijven in Vlaanderen aanvragen, wordt geweigerd. Daarmee is het vergunningenbeleid een grote hinderpaal voor investeringen.

BRON: DE TIJD

Ruimtebestemmingen

percentage t.o.v. totale oppervlakte bestemmingen

BRON: VEKA-PROVINCIES.INCIJFERS.BE

START- EN SCALE-UPS

ANALYSE

De Oekraïne-crisis en de negatieve indirecte effecten ervan hebben gezorgd voor een dalend aantal starters in Limburg. Naast deze crisiscontext hebben we in Limburg sowieso te kampen met een historische achterstand die we maar moeilijk kunnen inhalen. Als Voka – KvK Limburg willen we daarom startende bedrijven, maar ook ambitieuze en snelle groeiers meer ondersteunen.

DIT VRAAGT VOKA - KvK LIMBURG

- » Blijf het Limburgse ecosysteem van start- en scale-ups versterken.
 - » Coördineer de verschillende financieringsmogelijkheden in Limburg.
 - » Verminder de administratieve rompslomp, moderniseer arbeidsreglementen en behoud fiscale incentives voor onderzoek en ontwikkeling.
- » Voorzie regelruimte waarbinnen starters kunnen experimenteren.
 - » Maak het makkelijker voor starters om deel te nemen aan overheidsaanbestedingen.

VERGUNNINGENBELEID

ANALYSE

We staan in Limburg voor heel wat infrastructuuruitdagingen. Het aanpakken van deze uitdagingen zal ook een invloed hebben op het bedrijfsleven; denk maar aan het bouwen van windturbines of batterijparken in het kader van de energietransitie, uitbreidingen van industriegebieden, mobiliteitsprojecten, ... Het vergunnen van dergelijke projecten verloopt te moeizaam en bedreigt de rechtszekerheid.

DIT VRAAGT VOKA - KvK LIMBURG

- » Zorg voor een Europees gelijk speelveld: weeg op het Europees beslissingsproces en hanteer strikt het principe van 'no goldplating'.
- » Werk aan een constructieve, oplossingsgerichte administratie die met één stem spreekt (geen verkokering) en openstaat voor dialoog.

DE STEM VAN DE ONDERNEMER

GUY VAN NECK /
CEO MOBIETRAIN

“De politiek moet actief meewerken aan de creatie van een ecosysteem van succesvolle ondernemers in de techsector.”

De hedendaagse verwachtingen van klanten stijgen. MobieTrain zorgt ervoor dat klantgerichte teams getraind, geïnformeerd en gemotiveerd zijn, zodat ze een gedenkwaardige ervaring kunnen creëren en van elke gast een loyale klant kunnen maken. Het is MobieTrains missie om medewerkers de juiste kennis en tools aan te bieden en ze zo te ondersteunen in hun professionele en persoonlijke ontwikkeling. Elke dag opnieuw.

Op welke hinderpalen stoot je?

“Onze grootste uitdaging is om zo kapitaalefficiënt mogelijk internationaal te schalen. Dat hangt nauw samen met het product continu up-to-date te houden aan de nieuwste trends in de snel veranderende industrie.”

Wat zou je politici willen zeggen?

“Financiering van scale-ups blijft altijd een uitdaging. Ik zou graag meer initiatieven zoals LRM zien op een Vlaams niveau, om jonge bedrijven optimaal te kunnen ondersteunen om de eerste fase door te komen. Verder zou het mooi zijn als de politiek actief kan meewerken aan de creatie van een ecosysteem van succesvolle ondernemers en specifiek technologie-ondernemers. Ervoor zorgen dat er kennisdeling is tussen diegenen die het al succesvol hebben gedaan en zij die net starten, is van onschatbare waarde.”

Aanbevelingen in het kort

- » Ga voluit voor de Einsteintelecoop in Limburg.
- » Versnel de bestaande ENA-dossiers om voldoende bedrijfsruimte te voorzien.
- » Maak werk van de Leidingstraat Antwerpen-Ruhr met Limburgse aantakkingen.
- » Maak arbeidsmigratie eenvoudiger om de krapte op de arbeidsmarkt te verminderen.
- » Investeer in goed en arbeidsmarktgericht onderwijs dankzij Talentcenters en de uitbreiding van het aantal opleidingen aan UHasselt.
- » Stimuleer interregionale mobiliteit tussen de provincie Luik en Limburg.
- » Houd de timing van de Noord-Zuid verbinding aan.
- » Zorg voor een doorbraak in het dossier van de IJzeren Rijn om van de modal shift echt werk te maken.
- » Geef de luchthaven van Luik en Droneport alle ruimte om verder te groeien.
- » Zorg voor voldoende ijzeren voorraad aan bedrijventerreinen om onze Limburgse bedrijven verder te laten groeien.
- » Maak werk van een duidelijke, uniforme en vlotte vergunningsverlening die rechtszekerheid in de hand werkt.
- » Versterk het Limburgse ecosysteem van start- en scale-ups met een gericht beleid.

mv!

**ondernemen
voor morgen**

**12 bouwstenen voor
een welvarend Limburg**